

УДК-069 727.7

В. І. Дивак*доцент кафедри АПЦБіС**Київський національний університет будівництва і архітектури*

РОЗШИРЕННЯ МУЗЕЙНОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ

Анотація: проблема розширення музеїв в світі набуває актуальності в зв'язку з збільшенням колекцій та недостатньої кількості експозиційної площі, які знаходяться в постійному протиріччі. У статті розглядаються питання планувальних схем просторової побудови музейних розширень, наведені світові приклади вирішення та їх аналіз.

Ключові слова: музеї, розширення музеїв.

Сьогодні сучасний музей відіграє роль не тільки скарбниці матеріальної культури, а її духовної складової. Завдання на сучасному етапі розвитку людства полягає в просвітницькій роботі серед широких прошарків населення.

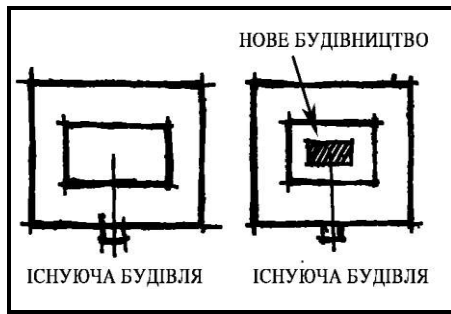
Розширення музеїв має загальне значення. Пов'язано з постійним накопиченням експонатів за рахунок аукціонних закупівель, та меценатських внесків. З другої сторони - обмеження експозиційного простору існуючими межами будівлі. Цей процес знаходиться в постійній динаміці. І якщо на певний проміжок часу існує рівновага між кількістю експонатів та експозиційною площею, то з часом, експонати накопичуються в сховищі і виникає потреба в розширенні музейного простору.

Розширення музеїв проводиться, насамперед, в площині забудови на чотири сторони. В деяких випадках - в підземну частину. Надбудова музеїв - не використовується. Це зумовлено існуючими світловими ліхтарями, які мають пріоритетність в освітленні природнім світлом художніх творів. Вважається, що денне освітлення найбільше підходить для споглядання картин.

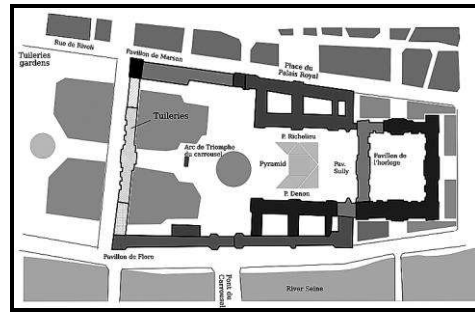
Виділяються наступні схеми просторової побудови музейних розширень:

- доцентрова;
- відцентрова;
- суміжна;
- вертикальна.

Доцентрова схема найбільш притаманна великим та супер великим музеям. Історично склалось так, що перші публічні музеї не мали спеціально побудованих приміщень. На початку, колекції розміщувались в палацах, тому що вони мали великі приміщення і в значні кількості, що задовольняло умови зберігання та експонування. До того ж, навкруги палаці мали земельні ділянки.

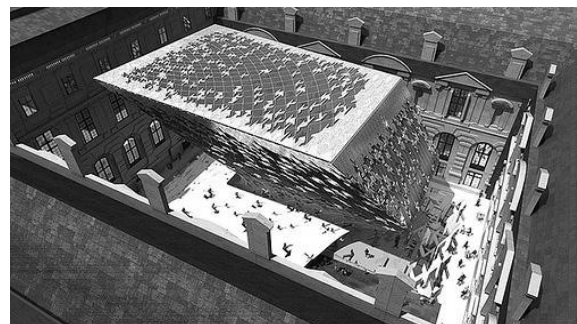
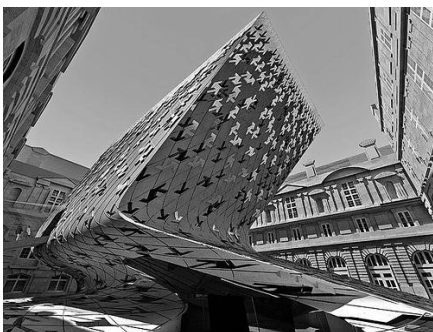
Принципова схема розміщення музейних розширень (доцентрова схема)

Генеральний план Лувр, Париж, Франція

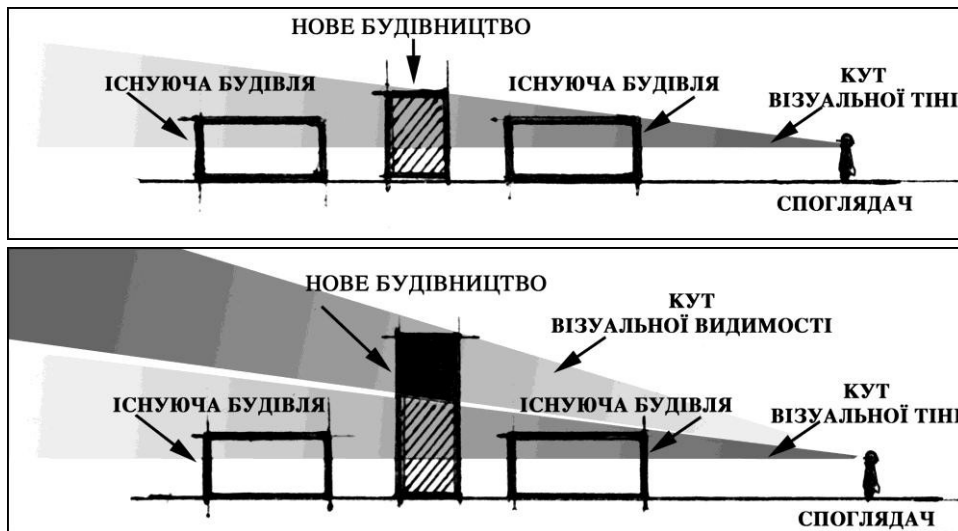
Планувальні схеми мали лінійну, «П-подібну», периметральну форму. В подальшому, це зумовило використання доцентрової та відцентрової схеми розміщення нових розширень. Зі збільшенням колекції розширення здійснювалось за рахунок прилеглих будівель, як це проходило в Луврі, або за рахунок часткової добудови. Воно дозволяє розвиватися будівлі і мати найбільші можливості зв'язку з головною будівлею. На протязі всієї багатовікової історії Лувр постійно збільшувався. Весь час до його складу приєднувались додаткові частини, постійно збільшуючи його площу. Останнє розширення пов'язано з включенням до його складу будівлі міністерства фінансів та розбудова в центральній частині під землею додаткових приміщень. На цьому прикладі ми бачимо використання двох схем одночасно – доцентрової, та відцентрової.

Використанням доцентрової схеми розширення є приклад проектної пропозиції по побудові мусульманського відділення в Луврі (Париж, Франція, арх. Заха Хадід). В центрі двору з периметральною забудовою розміщено новий корпус музею. В даній композиції він не має безпосереднього виходу на фасади, а сприймається тільки з середини. Можливо тому автор проекту надала такої контрастуючої форми. В той час, уникаючи конфлікту між старою та новою будівлями.

Лувр, Париж, Мусульманське відділення,
арх. Заха Хадід (пропозиція)

Висота нової забудови узгоджується з висотою основної споруди та не здійснює тиску на головну споруду. Світовий досвід підтверджує, що висота нових будівель не піднімається більше ніж на один поверх. Одним з визначальних чинників є розміри головної будівлі та її поверховість. При значному розмірі споруди розміщення розширення доцільно розміщувати ближче до середини.

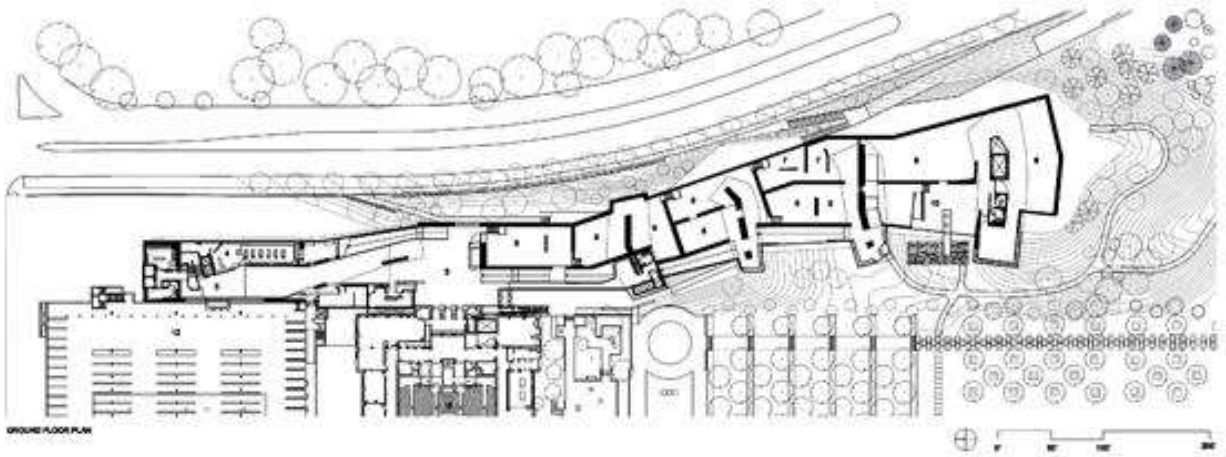
Принципова схема визначення висоти музейних розширень (доцентрова схема)

В такому разі зменшується кут сприйняття та нова забудова відходить на другий план, а на передньому плані лишається головна споруда. Нова структура має досить неоднозначні форми. За своїми естетичними якостями досить сильно контрастує з класичними формами Лувру. Використання доцентрової схеми розміщення сприяло гармонійному співвідношенню мас будівель в сприйнятті всього комплексу.

Відцентрове схема. Використовується в умовах недостатньої площі забудови в середині лінії забудови існуючого музею. Нові корпуси розташовуються на деякій відстані від основної будівлі та з'єднуються повітряними, наземними та підземними переходами. Схема належить до найбільш поширених розширень музеїв.

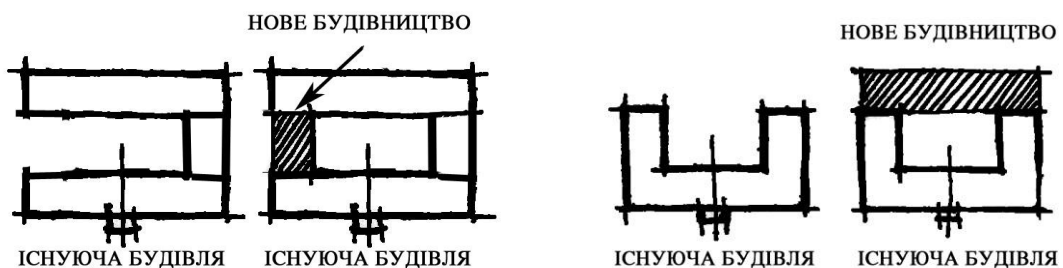

Нельсон-Аткінс музей мистецтв. Канзас-Сіті, Міссурі, США

Нельсон-Аткінс музей мистецтв. Генеральний план Канзас-Сіті, Міссурі, США

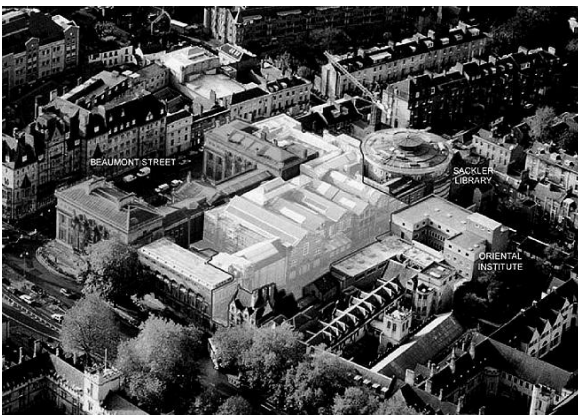
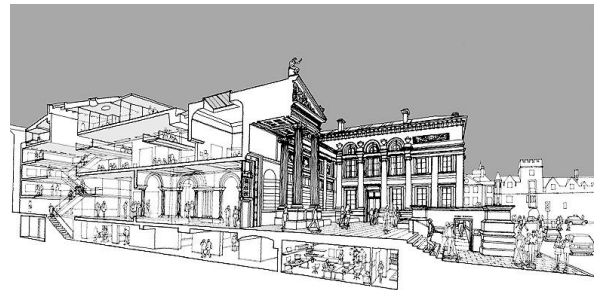
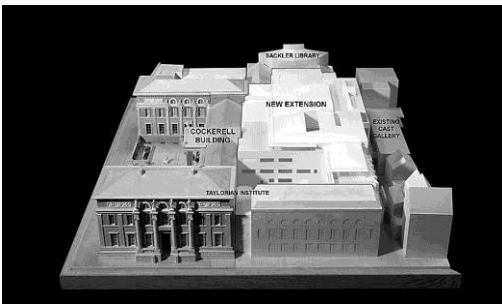
Суміжна схема. Схема, при якій нова будівля розташовується ззовні, або на лінії існуючої забудови, але безпосередньо поєднується з існуючим музеєм. В цьому випадку маємо дві модифікації однієї схеми.

Нова будівля забезпечить музей Ашмола на 100% більше виставкової площі. Розташована на північ від оригінального музею Чарльза Кокерелл,

побудований в 1845 році, вона включає в себе 39 нових галерей, в тому числі 4 тимчасових галереї виставки, новий центр освіти, студії та ресторан на даху. Крістофер Браун, директор Оксфордського Ашмола, сказав: "З самого початку, наша мета полягала в тому, щоб створити не просто покращений та розширений варіант найстарішого публічного музею у Великобританії, а щось суттєво нове, що відрізняється в натуральному вираженні: новий спосіб демонстрації чудових колекцій музею Ашмола, в інтересах самої широкої аудиторії "[1].

Архітекторами була використана схема суміжного розширення музею по лінії старої забудови з безпосередніми транзитними зв'язками відвідувачів нової та існуючої забудови.

Великобританія, Оксфорд, Ашмола музей, арх. Рік Матер

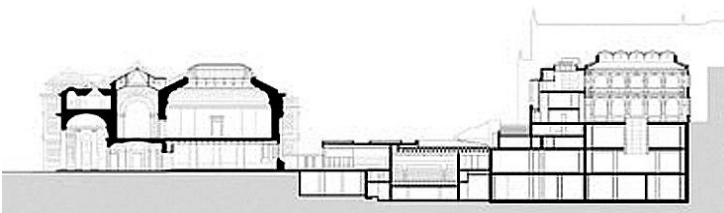
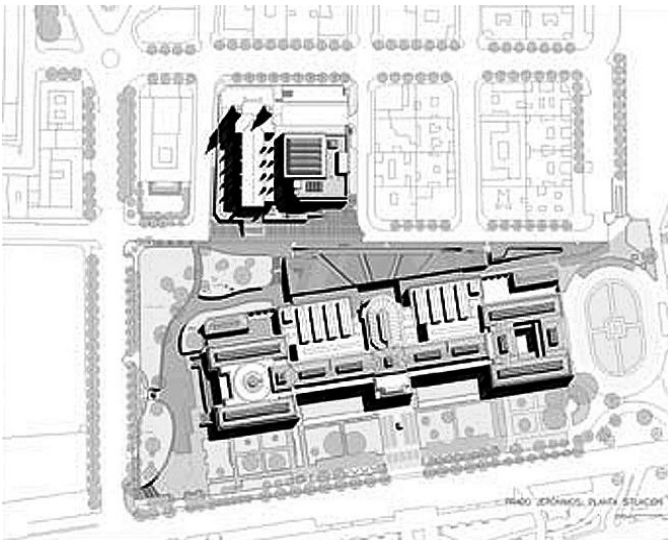
Щодо вертикальної схеми, то вона характерна для великих та супер великих музеїв і пов'язано з специфікою планувальних схем, за рахунок великих розмірів та неможливості застосування інших схем. Іншим фактором є неможливість розвитку музеїв в горизонтальній площині в наслідок щільності міської забудови та відсутності вільних земельних ділянок. Такий тип розвитку музеїв досить кошковий і під силу великим музеям. В наслідок цього, світова практика має обмежену кількість прикладів розширення по вертикалі.

Вертикальний розвиток направлений на використання підземної частини будівлі, де розташовуються здебільше приміщення, що забезпечують

функціонування музею. Це обумовлено жорсткими умовами по забезпеченню денного світла, що унеможлиблює широке використання розширень такого типу.

Піраміда побудована в Луврі (Париж, Франція), за проектом архітектора Йо Мінг Пеєма, призначена для організації входу до музею та перекриття підземного вестибюлю. Поряд розміщуються підземні автомобільні стоянки на 80 автобусів та 600 легкових автомобілів, дослідна лабораторія, амфітеатр, приміщення спілки образотворчих мистецтв, зали презентацій колекцій моди.

В музеї Прадо (Мадрид, Іспанія) нову будову розміщено на відстані 50 метрів від головного корпусу музею та з'єднане за допомогою підземного переходу. В ньому архітектором Рафаелем Монео передбачено побудувати допоміжні

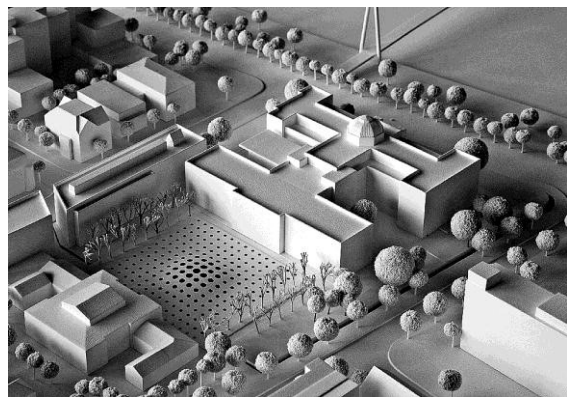

Музей Прадо, Мадрид, Іспанія, арх. Рафаель Монео

об'єкти, що сприятимуть зручності для відвідувачів: кафе, зала для конференцій та перегляду фільмів, крамниця, приміщення інформаційної служби. В нижньому рівні розміщено виставкову залу. В наслідок такого рішення постало завдання що до освітлення денним світлом. Для цього в перекритті поверху, передбачений отвір, через який денне світло, проходячи через світловий ліхтар та отвір, опиняється в нижньому рівні зали. [2].

Приклад вертикального розширення музею із розміщенням експозиційної зали винятково під землею розроблено архітекторами компанії Schneider + Schumacher Architekten, яка стала переможцею конкурсу на розширення Штеделевського музею міста Франкфурта-на-Майні в Німеччині, яка проходила в 2008 році.

Авторами проекту було прийнято рішення по збереженню і подальшому використанню внутрішнього дворику, тому що ділянка, на якій розташований музей, не мала можливості для подальшого розширення. Архітектори змогли вирішити завдання – побудували додаткові приміщення та зберегли історичну забудову та зелену ділянку. Таким чином, відвідувачі отримали можливість одночасно користуватися озелененою ділянкою внутрішнього дворику, та додатковими приміщеннями музею.

Штеделевській художній музей у Франкфурті-на-Майні, Німеччина

Головною проблемою було використання денного світла для освітлення експозиційної зали. Це було вирішено за рахунок вишуканої конструкторської пропозиції перекриття, яка мала вигнуту форму в яку вставлені круглі світлові ліхтарі. З зовні це частина саду, який також використовується як розширення з фойє. Журі конкурсу визначило проект як “вблискуюча перлина в денний час, та килим світла в нічний час” [3].

Про вертикальне розширення можна вести мову тільки про підземне будівництво. На практиці не знайшлося переконливих прикладів, що до розширень догори. Обумовлюється це низкою причин.

- конструктивно-технологічні;
- архітектурно-планувальні;
- естетичні;

При проектуванні нових розширень неможливо знехтувати хочуть однією з них. Закони роботи конструкції не можуть нехтуватись за для естетики і навпаки, архітектурно-планувальні особливості музеїв неможливо нехтувати ні естетичним, ні конструктивно-технологічним.

Конструктивно-технологічні можливості завжди відповідають часу в який будується музей.

Здебільше, проблема розширення притаманне музеям, які побудовані не за останні десять, або двадцять років. Вік може сягати п'ятидесяти, ста і більше років. Але це не означає що не розширюються більш молоді музеї і що не прийде їхня черга. В той час, не обов'язково, що всі музеї "повинні" розширюватись. Деякі музеї ніколи не будуть розширюватись. Насамперед це пов'язано з музейними колекціями. Одні можуть мати невичерпне джерело свого поповнення. Наприклад, музеї образотворчого мистецтва. Постійний розвиток буде обумовлювати збільшення фондів, що потребує розвитку. Музеї, котрі зосереджені на висвітленні творчого доробку одного митця, мають обмежене джерело поповнень. Такі музеї можуть не мати свого просторового розвитку. В той же час, при проектуванні нових музеїв слід закладати можливість розвитку.

На основі досліджень можна зробити наступні висновки:

- розширення музеїв притаманне багатьом музеям та мають загальну тенденцію, нехтувати якою неможливо;
- розміщення музеїв, здебільше, відбувається в центральних частинах міст, де, з часом, щільність забудови збільшується. Тому при проектуванні необхідно закладати можливість розширення;
- для розширень в умовах щільної міської забудови характерні наступні схеми: доцентрова, відцентрова, суміжна, вертикальна;
- використання схеми розширення пов'язано з існуючими містобудівними умовами та визначаються індивідуально;
- архітектурно-планувальні та об'ємно просторові рішення приймаються з урахуванням містобудівних умов та існуючих музейних будівель.

Список літератури

<http://www.archdaily.com/>

1. http://www.e-architect.co.uk/oxford/ashmolean_museum.htm

2. <http://travelsphere.ru/ispaniya/kyltyra-ispanii/myzei-prado.html>

3. http://www.worldarchitecturenews.com/index.php?fuseaction=wanappln.projectview&upload_id=2058

Аннотация

Проблема расширения музеев в мире приобретает актуальность в связи с увеличением коллекций и недостатка экспозиционной площади, которые находятся в постоянном противоречии. В статье рассматриваются вопросы планировочных схем пространственного построения музейных расширений, приведенные мировые примеры решения и их анализ.

Ключевые слова: музеи, расширение музеев.

Annotation

The problem of an enlarged museums in the world aktualnocti gets in touch with the increase in collections and lack of exhibition area, which are in contradiction postiyiniyomu. The article examines the patterns of spatial planning extension of museum construction, are examples of global solutions and their analysis.

Keywords: Museums, museums extension.

УДК 725.824

Ю.В.Король,

асистент кафедри теорії архітектури КНУБіА

ТИПОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КІНОТЕАТРІВ

Анотація: в даній публікації розглядаються питання формування архітектурної типології кінотеатрів та висвітлюються сучасні тенденції їх розвитку.

Ключові слова: сучасні тенденції, архітектурна типологія, класифікація кінотеатрів, широкоформатна система, пропорції екрану, 4D кінотеатри, експлуатаційні особливості, об'ємно-просторова композиція, багатофункціональні комплекси.

Кіно відносно молодий вид образотворчого мистецтва, який за досить короткий час став наймасовішим. Стрімкий технічний прогрес 19 століття створив умови для отримання на екрані рухомої фотографії. Перші фільми демонструвались в якості атракціону в кафе, на виставках, на ярмарках, в